

Etu ry
Hallitus

Sisäasiainministeriön maahanmuuttojohtaja Sirkku Päivärinne

Etu ry on turvapaikanhakija- ja pakolaislasten edustajien perustama yhdistys, jonka tarkoituksena on kehittää edustajatoimintaa ja edistää ilman huoltajaa tulleiden turvapaikanhakija- ja pakolaislasten edun toteutumista.

Vuoden 2010 alusta turvapaikanhakijoiden vastaanoton hallinnointi siirrettiin työministeriöltä sisäministeriölle ja siellä maahanmuuttoviraston vastuualueeksi. Samalla edustajaohjaus ja edustajapalkkioiden maksu siirtyivät turvapaikanhakijalasten ja ilman kuntapaikkaa olevien päätöksen saaneiden lasten osalta maahanmuuttovirastolle. Tämä muutos aiheutti huolta monella taholla, koska turvapaikanhakijoiden vastaanotto ja päätöksenteko siirtyivät samalle hallintoalalle.

Tällä hetkellä olemme tilanteessa, jossa alaikäisten yksintulleiden turvapaikanhakijalasten oikeuksia ollaan voimakkaasti heikentämässä. Marraskuussa vastaanotimme ohjeen, jossa maahanmuuttovirasto rajoittaa turvapaikanhakijoiden oikeutta pyytää lääkärintodistus asiansa tueksi. (Liite 1.) Alaikäisten kohdalla tämä rajoittaa edustajan oikeutta käyttää huoltajan asemassa puhevaltaa. Olemme tilanteessa, jossa turvapaikka-asian ratkaisija päättää, millaisia todisteita hakija asiassaan voi esittää.

Toinen, 7.12. päivätty kirje on ohjeistus edustajille (Liite 2.). Ohjeistuksessa annetaan edustajille määräyksiä, jotka vaarantavat edustajan tehtävän riippumattomuuden, joka on ehdoton edellytys lapsen edun valvomiselle turvapaikkaprosessin eri vaiheissa. Ohjeistuksessa vaaditaan, että edustajan on pyydettävä kuittaus todisteeksi tekemästään työtehtävästä. Edustaja on kärjäoikeuden päätöksellä, toimeksiantoperiaatteella toimiva viranomaisista riippumaton henkilö. Edustaja ei ole työsuhteessa maahanmuuttovirastoon, vastaanottokeskukseen tai mihinkään muuhun tahoon. Tämän vuoksi maahanmuuttovirastolla ei ole direktio-oikeutta edustajiin. Siksi maahanmuuttovirastolla ei mielestämme voi olla ohjaustehtävässään näin pitkälle menevää kontrollivaltaa edustajiin. On mahdotonta ajatella, että edustajan tehtävänsä käyttämäänsä aikaa voisi muutenkaan näin rajata. Osa työstä tapahtuu puhelimitse, sähköpostilla tai kahden kesken edustettavan kanssa. Ajatus siitä, että edustajan on pyydettävä kuittaus todisteeksi työskentelystään poliisilta, maahanmuuttoviraston tarkastajalta, sosiaalityöntekijältä, muilta viranomaisilta tai yksityisiltä henkilöiltä, esim. lakimieheltä, tulkilta tai pankkivirkailijalta tai yksityismajoitusperheiltä, on käsittämätön ja suorastaan edustajaa nöyryyttävä ja edustajan asemaa väheksyvä. Lapsi saattaa kokea tällaisen tilanteen siten, että edustajan työtä kontrolloidaan ja että edustaja ei siis ole työssään puolueeton.

Yllä mainituista syistä maahanmuuttovirasto palkkionmaksajana ei mielestämme voi myöskään vähentää edustajan laskuttamaa palkkiota tai matkakuluja keskustelematta asiasta edustajan kanssa. Jos palkkiota ei haluttaisi korvata, on asiallista edellyttää maahanmuuttoviraston tekevän asiasta valituskelpoisen ratkaisun, jotta jokin objektiivinen taho voi arvioida onko tehtävän suorittaminen ollut tarpeellista ja lapsen edun mukaista ja siten korvattavaa työtä.

Edustajat haluavat tehdä työtään rakentavasti ja yhteistyössä eri viranomaisten kanssa. Yhteistyön sujumiseksi pyysimme neuvottelua maahanmuuttoviraston edustajien kanssa ja tämä toteutuikin lokakuun puolessa välissä. Yhteistyön jatkamisesta sovittiin. Edellä mainitut kirjeet, joissa edustettavien oikeusturvaa ja edustajien asemaa kavennetaan, tulivat edustajille ilman minkäänlaista edeltävää keskustelua. Olemme tietoisia myös lääkäreille taannoin annetusta maahanmuuttoviraston ohjeesta, koskien miten lääkärinlausunto tulee kirjoittaa ja mitä sen tulee pitää sisällään.

Turvapaikanhakijalasten edun valvojina, käräjäoikeuden luottamusasemaan määrääminä edustajina olemme huolissamme suunnasta, joka kaventaa edustajan mahdollisuutta huolehtia lapsen oikeusturvan toteuttamisesta.

Pyydämme teitä ystävällisesti ottamaan kantaa edellä oleviin asioihin. Koemme tärkeäksi, että yksintulleiden turvapaikanhakijalasten oikeuksia ja heidän edustajiensa mahdollisuuksia turvata lasten edun toteutumista pohditaan ja tuetaan laaja-alaisesti yhteiskunnassamme.

Kunnioitavasti,

Paimiossa, 19.12.2010

Etu ry:n hallitus

Minna Virta
Lea Nykänen
Anna Mikkonen
Jukka Kursula
Mikko Välisalo
Tellervo Malmiola
Soili Koistinen
Dina Antila

Kopio Maahanmuutto- ja eurooppaministeri Astrid Thors
Sisäasiainministeriön kansliapäällikkö Ritva Viljanen
Lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula
Vähemmistövaltuutettu Eva Biaudet
Lastensuojelun keskusliitto Seppo Sauro ja Taina Martiskainen
Kirkon maahanmuuttajatyön sihteeri Marja-Liisa Laihia